

معرفی کتاب‌ها و اسناد راهنما

تهیه و تنظیم: سید مجتبی موسویان، سمانه خبیری

■ مجموعه کتاب‌های «معرفی مفاهیم پیشاهنگ»

نوشته: پرویز پیران

■ باز آفرینی شهری؛ یک کتاب راهنما، نوشته: پیترا رابرتز و هیوسایک

ترجمه: محمد سعید ایزدی و پیروز حناچی

■ مجموعه کتاب‌های «راهنمای باز آفرینی فضاهای عمومی شهری»

نوشته: سمانه خبیری، نینا الوندی پور

■ باز آفرینی اراضی شهری

نوشته: رعنا امیر طهماسبی، ماریانا آرفوف، سامه وهبا، اندرو آلتمن

مجموعه کتاب‌های «معرفی مفاهیم پیشاهنگ»

کتاب نخست: آموزش و فراگیری

کتاب دوم: محله

کتاب سوم: دخیلان اولین، دومین و ... (دخیلان تسهیل‌گر)

کتاب چهارم: مشارکت؛ مشارکت‌مبنایی و مشارکت‌محوری

کتاب پنجم: برنامه‌ریزی مشارکت‌مبنا و مشارکت‌محور (برنامه‌ریزی محله‌ای)

نویسنده: پرویز پیران

ناشر: انتشارات شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران

سال چاپ: ۱۳۹۶

قیمت دوره: ۴۴۵۰۰۰ ریال

و ده اصل بازآفرینی، به انواع روش‌های آموزش‌دادن و فراگیری پرداخته شده است.

کتاب دوم (محله) به موضوع توسعه اجتماعی-اقتصادی محله در قالب محله‌یاری ایران (میا) می‌پردازد. نویسنده در آغاز عنوان می‌کند که برای تعریف محله در چارچوب شرایط ایران، نخست به منابع و متون موجود نگاه کرده، سپس با استنتاج مهمترین متغیرها به شرایط ایران بازگشته و تعریف نهایی را ارائه کرده است. او راه‌حل و کلید طلایی تحقق برنامه آموزش دخیلان و آموزش مشارکت‌محور اهالی محله‌ها را دوری از تقسیم و جداسازی، و با هم و در کنار هم قرارگرفتن همه دخیلان می‌داند. در ادامه با تعریف «تسهیل‌گران نامداخله‌گر» یعنی همه افراد، نهادها، سازمان‌ها یا کمک‌کنندگانی که خارج از محله هستند و کار تسهیل‌گری انجام می‌دهند، بر این موضوع تاکید می‌کند که این تهسیلگران نباید در هیچ کاری دخالت کنند. درواقع خود ساکنان هستند که باید محله‌یاری محله خود را شکل دهند و در اولین گام بین اهالی، تقسیم کار انجام دهند.

مجموعه کتاب‌های «معرفی مفاهیم پیشاهنگ» محصول یک کار مطالعاتی با عنوان «برنامه جامع آموزش چندروشی و چندمنظوره» است که به سفارش شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران و به همت دکتر پرویز پیران تهیه شده است. در این مجموعه تلاش شده تا مفاهیم پیشاهنگ مرتبط با پروژه بازآفرینی محله‌یاری ایران (میا) معرفی شوند. نویسنده در کتاب نخست (آموزش و فراگیری) با توضیح این نکته که در این مجموعه، ساکنان محله را دخیلان اولین و تمام کسانی را که خارج از محله زندگی می‌کنند ولی با محله به طور تعریف‌شده و مستمر در ارتباط کاری یا داوطلبی هستند دخیلان دومین یا «تسهیل‌گران» خوانده است، به معرفی اهداف کتاب می‌پردازد از جمله «تعریف و معرفی آموزش به‌طور کلی و آموزش بازآفرینی با تأکید بر محله»، «تعریف و معرفی مشارکت با تأکید بر مشارکت عمومی»، «سنخ‌شناسی مشارکت»، «آشنایی با متن ایران، محدودیت‌ها، موانع، نقاط قوت و ضعف». در ادامه پس از اشاره به ده قاعده سازمان‌دهی محله‌ای

بازآفرینی شهری؛ یک کتاب راهنما

نویسندگان: پیتر رابرتز، هیو سایکس

مترجمان: محمدسعید ایزدی، پیروز حناچی

انتشارات دانشگاه تهران

سال چاپ: ۱۳۹۳

قیمت: ۲۰۰۰۰ ریال

اقتصادی، محیط زیستی و کالبدی را در کنار مباحث اجرایی، مدیریتی و پایش و ارزیابی گرد آورد و از طریق بررسی مصادیق و تجارب جهانی، تصویری روشن تر از آن‌ها ارائه کند احساس می‌شود.

نویسندگان در مقدمه‌های بر ویرایش دوم، هدف این کتاب را استخراج شواهدی از تجارب موفق جهانی و ترکیب این آموزه‌ها با تعاریف، ضرورت‌ها و کارکرد سیاست بازآفرینی شهری معرفی کرده‌اند. آنان با بهره‌گیری از ترکیبی از نظریات، توضیحات، مصادیق و تجارب مستقیم، سعی در فراهم آوردن راهنمایی جامع، دسترس‌پذیر و کاربردی برای مخاطبان داشته‌اند. در حقیقت، این کتاب می‌کوشد تا دلایل و زمینه‌های تشدید مسائل و چالش‌های شهری، تغییرات موفقیت‌آمیزی که در حوزه‌های نظر و عمل بازآفرینی شهری به وجود آمده است، و همچنین آموزه‌های حاصل از تجارب موفق یا ناموفق جهانی در پاسخ‌گویی به چالش‌های دیرپا و پیچیده شهرها را شرح دهد. این کتاب مقدمه‌های یکپارچه و همه‌جانبه در زمینه بازآفرینی شهری است که مروری جامع بر مباحث نظری و کاربردی را در چهار فصل به شرح زیر در اختیار مخاطبان قرار می‌دهد.

فصل اول) زمینه بازآفرینی شهری

در این فصل، ساختار کتاب و منطق کلان آن ترسیم و سپس زمینه، خاستگاه، تعریف و اهداف بازآفرینی شهری به بحث

کتاب راهنمای بازآفرینی شهری^۱ را انتشارات سیج با همکاری انجمن بازآفرینی شهری انگلستان^۲ در سال ۲۰۰۰ منتشر کرده و ویرایش دوم آن نیز در سال ۲۰۱۷ با نام بازآفرینی شهری عرضه شده است. پیتر رابرتز، هیو سایکس و ریچل گرینجر^۳ در این کتاب می‌کوشند با ترکیب موضوعات نظری و کاربردی، درکی جامع از مهم‌ترین ابعاد بازآفرینی شهری و راهنمایی عملی برای تمام کسانی که درگیر فرایندهای بازآفرینی شهری هستند به دست دهند.

بازآفرینی شهری موضوعی است که به صورت گسترده در سراسر جهان به بحث گذاشته شده، اما به نظر می‌رسد این بحث‌ها نتوانسته به بسط برداشتی فراگیر از این سیاست کمک شایان توجهی کند. به اعتقاد نویسندگان این کتاب، نگاهی به منابع و متون بازآفرینی شهری ما را با طیف گسترده‌ای از اطلاعات پراکنده در حوزه‌های جذاب و پرطرفدار روز همچون شراکت، باززنده‌سازی اقتصادی، مقابله با تبعیض و محرومیت‌های اجتماعی، جذب سرمایه‌گذاری‌ها به شهر، حمایت از توسعه پایدار شهری، و وفاداران قدیمی پروژه‌های بزرگ و مهم مواجه می‌کند. اما به رغم این گستردگی، هنوز نیاز به کتابی مرجع که بتواند عناصر بنیادی بازآفرینی شهری یعنی ابعاد اجتماعی،

1- Urban Regeneration: A Handbook

2- British Urban Regeneration Association

3- Peter Roberts, Hugh Sykes, Rachel Granger

معرفی مجموعه کتاب‌های «راهنمای بازآفرینی فضاهای عمومی شهری»

نویسندگان: سمانه خبیری، نینا الوندی پور

انتشارات شرکت بازآفرینی شهری ایران

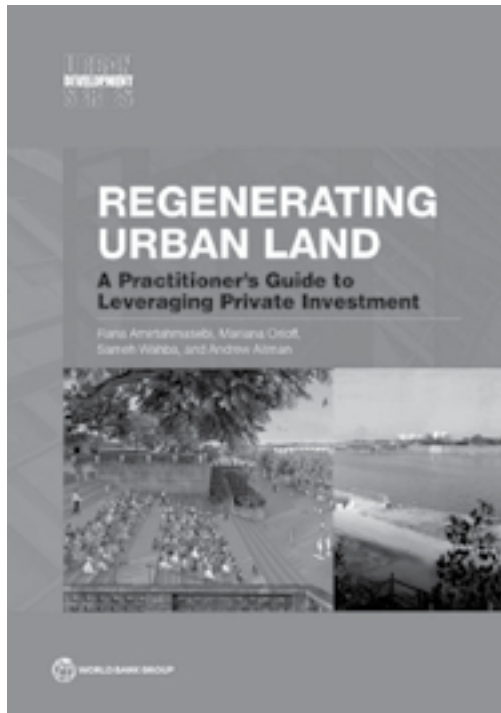
ابزار قدرتمند سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان شهری در برقراری عدالت فضایی و مقابله با تبعیض‌های اجتماعی است.

این در حالی است که در روند شتابان شهری شدن کشور در دهه‌های گذشته، نقش، اهمیت و ظرفیت این فضاها در شکوفایی اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی شهرها به خوبی در برنامه‌های توسعه و مدیریت شهری مورد توجه قرار نگرفته و کمیت و کیفیت فضاهای عمومی در شهرهای کشور تضعیف شده است. این امر در نواحی ناکارآمد شهرها شدت بیشتری داشته و فشار و تنش‌های روانی فزاینده‌ای را به ساکنان این محدوده‌ها که در شرایطی نابرابر زندگی می‌کنند وارد ساخته است.

پس از تصویب سند ملی راهبردی احیا، بهسازی، نوسازی و توانمندسازی بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری در سال ۱۳۹۲، بازآفرینی شهری به عنوان سیاست اصلی دولت در حل چالش‌های پیچیده در محدوده‌های ناکارآمد شهرها تعریف شد. انتخاب بازآفرینی شهری به عنوان سیاست اصلی وزارت راه و شهرسازی در ارتقای کیفیت زندگی و شاخص‌های زیست‌پذیری شهرها درک

شهرها در ارتباط با شهروندان است که معنا می‌یابند. از این رو، حیات شهرها در گرو هدایت روند توسعه شهری به نحوی است که به نیازهای شهروندان پاسخ داده شود و کیفیت زندگی آنان بهبود یابد. امروزه فضاهای عمومی شهری باکیفیت پیش‌نیاز توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شهرها شمرده می‌شوند. شهرهای خوب، شهرهایی با خیابان‌ها، میدان‌ها، گذرها و مرکز محله‌ها، رودکناره‌ها، فضاهای سبز و پارک‌ها، زمین‌های بازی و پایانه‌های باکیفیت و سرزنده را به ذهن متبادر می‌کنند. در حقیقت، کیفیت فضاهای عمومی شهرها تفاوت کیفیت زندگی شهروندان را به نمایش می‌گذارند.

در واقع، فضاهای عمومی شهری از اصلی‌ترین عرصه‌های شهر به شمار می‌روند که احیا و بازآفرینی آن‌ها در ساختار فضایی و اجتماعی شهرها می‌تواند زیست‌پذیری و کیفیت را در کل سیستم شهر تزریق کند و توسعه بدهد و تأثیر شگرفی بر ارتقای کیفیت زندگی شهروندان بر جای بگذارد. ایجاد و تقویت فضاهای عمومی باکیفیت، به‌ویژه در محدوده‌های ناکارآمد شهری و با تأکید بر گروه‌های آسیب‌پذیر اجتماع،

بازآفرینی اراضی شهری

نویسندگان: رعنا امیرطهماسبی، ماریانا اُرفوف، سامه وهبا، اندرو آلتمن

انتشارات بانک جهانی، ۲۰۱۶

۴۷۶ صفحه

Regenerating Urban Land: A Practitioner's Guide to Leveraging Private Investment

Rana Amirtahmasebi, Mariana Orloff, Sameh Wahba, Andrew Altman

Publisher: World Bank Publications, 2016

معرفی نویسندگان

رعنا امیرطهماسبی^۱ معمار، شهرساز و علاقه‌مند به نظام‌ها، سیاست‌ها و خروجی‌های^۲ مرتبط با طراحی در جهت بهبود و تنظیم شرایط سکونت‌گاه‌های انسانی است. وی دارای تجربه در زمینه‌های تحلیل سیاست، طراحی و اجرای برنامه در جوامع محلی و توسعه اقتصاد محلی، حفاظت از شهرهای تاریخی، طراحی و ارتقای سکونت‌گاه و چارچوب‌های مدیریت اراضی است. او علاوه بر بانک جهانی، در گروه معماری پلی-کلارک ۱۸۰- پلی^۳ (نیویورک)، مهندسین مشاور باوند (تهران - ایران) و بنیاد آقاخان نیز تجربیات حرفه‌ای کسب کرده است. امیرطهماسبی دانش‌آموخته کارشناسی ارشد مطالعات شهری پیشرفته و برنامه‌ریزی شهری^۴ از انستیتو تکنولوژی ماساچوست و همچنین کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزاد تهران است.

ماریانا اُرفوف^۵ عضو مرکز شهرهای پایدار راس^۶ در

انجمن منابع جهانی^۷ است. وی عضو گروه توسعه شهری است و وظیفه هماهنگی میان برنامه‌ریزی شهری، کاربری اراضی و برنامه‌های توسعه‌ای حمل‌ونقل محور را عهده‌دار است. پیش از پیوستن به انجمن منابع جهانی، وی به عنوان مشاور بخش شهری بانک جهانی در پروژه‌های مبتنی بر اعطای وام^۸ و پروژه‌های دانش‌محور^۹ (در حوزه آمریکای لاتین و دریای کارائیب)، و در واحد جهانی شهر و انعطاف‌پذیری^{۱۰} در زمینه توسعه اقتصاد محلی، ارتقابخشی به زاغه‌ها، برنامه‌ریزی مسکن و کاربری اراضی فعالیت داشته است. وی دانش‌آموخته علوم سیاسی و ارتباطات بین‌الملل از دانشگاه کاتولیک لاپلاتای آرژانتین^{۱۱} و سیاست‌گذاری عمومی و برنامه‌ریزی شهری^{۱۲} از دانشگاه میشیگان است.

سامه وهبا^{۱۳} سرپرست بخش مدیریت ریسک بلایای

7- World Resources Institute (WRI)

8- lending projects

9- knowledge projects

10- Global Urban and Resilience Unit

11- Catholic University of La Plata, Argentina

12- public policy and urban planning

13- Sameh Wahba

1- Rana Amirtahmasebi

2- products

3- Pelli-Clarke-Pelli

4- advanced urbanism studies and city planning

5- Mariana Orloff

6- Ross Center for Sustainable Cities